Selmeczbánya, 1896. II. évfolyam, 53. szám. Deczember 24.

Selmeczbányai Hetilap

TÁRSADALMI HETILAP.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
SZENTGYÖRGYI EDE.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rózsa-utcza 75/III. sz. a. hová a lap szellemi közleményei és az anyagi rész is czimzendő.

Megjelenik minden csütörtökön.
Előfizetési ára:
Egy évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 „
Negyedévre . . . . . 1 „
Egyes szám ára 10 kr.
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban és Joerges Á. özv. és fia könyvkereskedésében.

Hivatalos, magán és nyilt-téri hirdetések megállapitott dijszabásunk szerint számittatnak és minden általunk közölt hirdetésre felvilágositás ingyen adatik.

Felhivás a selmeczbányai hölgyekhez.

Ős anyáink, a derék magyar nők, világhirű asszonyok voltak, nemcsak a magyar irók és költők irtak csodálatosabbnál szebb dolgokat, hanem a külföldiek is mindig szépen emlékeztek meg róluk; nem is szólva arról a természettől pazarul nyert ajándékról, hogy szépség dolgában világszerte hirük volt: mint anyák kiváló jó hirben állottak, és ezt valóban meg is érdemelték!

Ami ős anyáink szülték azokat a magyar hősöket és félisteneket, kik e drága földet, Magyarországot nemcsak megszerezték, hanem annyi bel és külellenség közt is 1000 éven keresztül meg tudták tartani, ami ős anyáink oltották és mai anyáink oltják ma is az anyatejjel sziveinkbe a lángoló hazaszeretetet, mely nem ismer akadályt forrón imádott hazánk felvirágoztatásában és alkotmányos szabadságának megvédelmezésében! Még sokkal többet tudnék ős anyáinkról, mint honleányokról szólani, de tekintsük őket mint gazdasszonyokat és anyákat.

Az ős magyar férfiu született katona, született törvényhozó volt, hivatása őt a család tüzhelyétől rendesen távol tartotta, a család fenntartásának, a vagyon és jövedelemnek gondja a magyar nőre nehezedett.

A czivilizátió későbbi korában a családfő vagy mint katona távol volt, vagy mint hazafi becsületből, honfiui kötelességből a megyénél, az országnál hivatalt vállalt. Nem kell messze mennünk, csak a 48-ik előtti évekre, a mi jó táblabiráink korszakára, a szolgabiró, vicispán, főjegyző, a megyei esküdt s a többiek mind tiszteletbeli hivatalnokok voltak. Magyar hazafiság és tisztesség volt a vezérlő elv a hivatalos szolgálatban és nem a kenyérkereset!

A földbirtoknak kezelését végezte a magyar asszony, a gyermekeknek nevelését vezette a magyar anya, szóval a család főszemélye és sorsának intézője nem a családfő a férfi, de az asszony volt. A férfi hivataloskodott, politizált, vadászott stb. s ha kellett háborúskodott, de a szoros házi teendők vitelében a magyar asszony szerepelt, és ezt mindig derekasan teljesitette is. Igy fejlődött ki a magyarban a lovagias hódolat hölgyeink iránt, s maradt meg a késő korban is.

A gyermekek nevelése szintén a hazát szerető magyar anya vállaira nehezedett, midőn gyermekei idegen városba és nagyobb tanintézetbe voltak menendők, a gondos anya nemcsak a legszükségesebbekkel, ruházat, jó tanács, oktatás stb. látta el, hanem kocsira ült s maga ment számukra a városban lakást és családot keresni s ezt jól kiválasztotta, hogy gyermekei sem testi sem szellemi tekintetben hiányt ne szenvedjenek, maga ment el a tanárokhoz, és fiai számára iparkodott jó hajlamukat megnyerni.

De változtak az idők, és változtak vele együtt a megélhetési viszonyok is. Ma már nincs hazafiság, vagy tisztességből hivatalviselés, ma a mindennapi kenyér előteremtése a családapának igen, igen sok gondot ad, az élet ezer és ezer nagyobb és apróbb szükségleteit beszerezni, s azon felül valamit még jövőre meg is takaritani a jövedelemből óriási terhet ró nemcsak a férfi, hanem sokszor a nő vállára is. A férfi előteremti a háztartásra szükségeseket, de annak helyes beosztása és felhasználása tisztán a nő teendői körébe tartozik, s ezen tekintetben a magyar nők nagyobbrészt mesterek.

A nő az ő szentélyében, a házi tűzhelynél igen szép sőt magasztos állást foglal el, midőn hivatását betölti; csakis ő tudja, csakis egyedül ő érzi napról-napra ezen foglalkozással együtt járó terheket és akadályokat. Amint a megélhetés napról-napra roszabbodik ép úgy az akadályok, a terhek is folyton nőnek. Súlyosan nehezednek a családanyákra a mostani zilált cselédviszonyok, nincs megbizható jóravaló cseléd még drága pénzért sem! Bármi csekély rendkivüli munka fordul elő a házban, arra napszámost kell fogadni, a napszámosnőt a drága béren fölül még mindennel jól kell tartani, s a gazdasszony örülhet, ha olyanra tesz szert, ki meglehetős munkát végez.

Ezek előre bocsátása után rátérek tulajdonképeni tárgyamra. Selmeczbánya városa vizvezetéket készül létesiteni, s pedig takarékossági szempontból kettőset, egyet ivóvízre és egy másodikat a használati víz számára. A vízvezeték a város utczáin elhelyezendő nyilvános kutakkal terveztetik, tehát házakba bevezetve nem lesz. Ezen tervezet felöl, minthogy a selmeczbányai hölgyek az első sorban érdekelt felek, a hölgyeknek is kellene gondolkodni.

A nőnek a természet sok életre való észt adományozott, sokkal többet mint a férfiaknak. Óh Hölgyeim, mi férfiak tudunk politizálni, a magas tudományok mélyébe behatolni, a természet kifürkészhetlennek tartott titkait ellesni; tudunk szépen beszélni, lelkesen szónokolni, nagyokat mondani és sok más okos dolgot is kigondolni és ki is vinni; azonban mi férfiak a gyakorlati életben igen gyarlók vagyunk, a mindennapi életet kevéssé ismerjük, mindig a magasban járunk; a mindennapi életben egy 16—18 éves Bakfisch — pardon gyermekhölgy már sokkal tapasztaltabb és okosabb is, mint akárhány doctori diplomával és sok tudománnyal megáldott férfiu. Még inkább több tapasztalattal bír a nő mint gazdasszony háztartása vezetésében a szükséges dolgok felöl. Lássák Hölgyeim! Önök bizonnyal voltak már Budapesten vagy Bécsben szállodákban vagy más egyes családi lakásokban is és ott látták, csak a csapot kell megnyitni akár a 3-dik emeleten is s a szép tiszta víz folyik és annyi ideig és annyi mennyiségben, mint azt akarjuk, vagy szükségeljük; a budapestiek vizért nem járnak az utczára, hanem az mindazon helyeken csapon ott áll és kéznél van, hol arra szükség van. Igy van az kivive Beszterczebányán is. Ezt itt Selmeczbányán is igy lehetne berendezni, megvan a lehetősége, és nem is

TÁRCZA.

Selmeczbánya történetéből.

(Történelmi vázlat egy német nyelvü, mult századbeli kézirat felhasználásával.)

XXVI.

A bányaművelés fokról-fokra hanyatlott. A mélyeket elöntötte a víz; a felsőbb rétegekben nem igen akadtak oly dús érczek, hogy a bányászatot jövedelmezővé tehették volna. De jó részben a kincstár is oka volt a selmeczi bányászat hanyatlásának folytonos pénzhiánya miatt.

A selmeczi, körmöczi és urvölgyi bányák mind veszteséggel dolgoztak; a költségeket nem volt miből fedezni, az udvari kamara nem adhatott ellátmányt, s igy, mint az ily körülmények között rendesen történni szokott, kölcsönökhez folyamodtak a tisztek. Fölvettek kölcsönt a hol csak lehetett, s fizettek érte busás kamatokat. Ugy voltak már, hogy az ujabbi kölcsönnel törlesztették a régebbit s igy mindinkább belemásztak a hinárba. A bányák rosz eredménye is köztudomású lett s természetesen a kölcsönöket annál drágábban adták; ez igy ment volna a végtelenségig vagy addig, mig az egész efféle pénzműveleti folyamat nagyot zökkenve, végét lelte volna.

Végét lelte ugy is, de az udvari kamara beleavatkozása által. Odaföntt ugyanis hirét vették annak, mily rengeteg adósságot csináltak itt Selmeczen, s a kamara megtiltotta, hogy tudta és engedelme nélkül ujabb kölcsönök vétessenek fel. A parancs határozott volt; engedni kellett, de bizony a pénz is kifogyott szépen kasszákból. 1638 augusztus 30-án a selmeczi főtisztek bejelentették, hogy nincs pénz, a legközelebbi bért nincs miből fizetni.

Ez bizony csöppet sem volt valami örvendeztető tudositás! A baj orvoslására legegyszerűbb lett volna pénzt küldeni, de hát mikor a magas kamara sem rendelkezett ilyennel. Pénz helyett ide küldték királyi biztosul Prandeis bárót, hogyaz ügyeket megvizsgálja. Ez aztán vizsgált és gyanakodott lépten nyomon, s a tisztviselők visszaéléseiről és csalásairól oly borzalmas jelentést irt, hogy a tisztviselőket egytől-egyig akasztófára kellett volna itélni. De, az igazság kedveért meg kell jegyezni, hogy az ördög nem oly fekete, a milyennek festik. Prandeis báró, ki roppant gyanakodó természetű ember volt, ott is csalásokat és visszaéléseket látott, a hol legföllebb a hanyagság vádja lehetett volna igazolt. — Prandeis jelentésének egy nehány sorát kuriozumként alább közöljük; a bányában ugyanis egy fejtést felhagytak, mert a víz emelésére lóerejű járgány volt ott felállitva.

E felhagyást a jelentés igy indokolja:

»obwohl reiche Ärzt dorten zu verhauen gewest, die Gewerkschaft umb willen durch die Ross wann die sich (reverendo) gelert, sehr giftige Wetter in der Gruben verursacht, auch durch die Futterey über die massen viel Unziefer hinein zieglet, widerumb aufzulassen getrungen worden«.

Prandeis azt is javasolja, hogy Felső-biebertárnánál a kincstár legyen a főrészes s ragadja kezéhez az igazgatást s gondoskodjék azután a munkások élelmezéséről s a bányákhoz szükséges anyagok beszerzéséről, Javasolja a régi Rubigalli-féle ház megvételét, mely ház most egy Hog Mária nevű vén leány-é. E ház mellett van őrlőmalom is és rétek és földek tartoznak hozzá, jó lenne magtárnak. A repesztő porhoz szükséges salétromot Beszterczebánya mellett lehetne termelni Carphin-féle salétrom szérükben.

Egyáltalán, javaslattételekben Prandeis báró épen nem volt szegény s indokolása is, melylyel a felsőbiebertárnai vezérszerepnek a kamarára való átruházását okvetlen szükségesnek tünteti fel, igen sokoldalu, ha nem is a legtárgyilagosabb. A nemes báró, úgylátszik legalább jelentéséből, nem volt a lutheranusoknak legjobb barátja, s a hol lehet, mindenféle hibát és bünt vet szemükre, ezt is az indokolásba foglalva. Bár elég érdekes a jelentés eme indokoló része, azt terjedelme miatt nem tartjuk közlendőnek, csak egyet-mást felemlitünk belőle. Igy felhozza, hogy jogtalanul felszámitanak a tisztek pénzeket s azt maguknak tartják meg. Hónapokon keresztül távol vannak a bányától s utazgatnak, de fizetésüket azért rendesen felveszik. Minden lehető alkalomkor lakomát csapnak nem az ő saját jogos pénzükből, hanem a mit jogtalanul eltulajdonitottak. Oly anyagokat számitanak fel a bányánál, melyek sohasem szereztettek be. Becsületes szolgák megbüntettetnek, a csalók pedig pártoltatnak. A főrészes magán utazási és háztartási költségeit a többi részesek fizetik; a császár tekintélye megsemmisittetik; csak olyba veszik, mint más részest. S igy megy az tovább dörgedelmes áramlatával a mindenféle rosznak, mit a Felső-biebertárna vezetősége ellen zudit. Végül azon baljóslattal fejezi be kifakadásait, hogy ha a kincstár nem veszi át az igazgatást, nemsokára elpusztul egész Felső-biebertárna.

S e jövendölése nehány év multával be is teljesedett, de nem azon okokból, milyeneket Prandeis felsorolt, ki az adminisztraczióban látta a hibát, de a helytelen

kerülne oly sokba, mint ma az utczáról vagy a kútról való hordás.

A háztartásban a mi viszonyaink szerint, minthogy kevés házban van fürdőszoba és még kevesebb helyen vizzel záró closet, napi és fejenkinti 50—60 liter víz teljesen elegendő volna, Beszterczebányán sem számítottak többet. Önök tudnak számítani, csak egy hétig kisérjék figyelemmel, hány kupa vizet használnak el a háztartásban, mosáson kívül, azt fogják tapasztalni, hogy naponta és fejenkint 15—20 liternél nem több az elhasznált vízmennyiség. Két hetenként kis és négy hetenként nagy mosásra átlag kell 10 tagból álló családnak 2000 liter, tehát 7 literrel több naponkint és fejenként, s ez kitenne 22—30 litert, s még mindég maradna 20—28 liter viz fejenként és naponként, melyet fürdőre és más egyéb czélra ki lehetne használni. Egyszóval Önök bizonyára megelégednének sőt mi több boldogoknak fogják magokat érezni ennyi vízzel! Megjegyzendő, a vezetett víz csak azon esetekben volna ily kevés, midőn száraz időjárás uralkodik, esős és csapadékos időben 80 sőt 100 liter is juthat.

Tegyenek Önök számítást egy kis és egy nagy mosásnál a vízhordás költsége iránt? Vegyük fel a legkedvezőbb esetet, a piaczon vagy a főutczában lévő házat, a vizet az utczai szekrényből kell hozatni az első emeletre, fogadnak napszámosnőt, ez hoz egy nap alatt 50—60 kupa vizet, munkadija 50 kr és 30 kr élelmezés összesen 80 kr; egy kupa viz 7 liter, tehát 350—400 liter viz felhordása kerül 80 krba, a ruhaöblitést nem a házban végeztetik, tehát a vizes és nehéz ruhát, edényeket a vizszekrényhez czepelik s onnét vissza, ezen munkatöbblet maga 60—80 krba felszámítható, a kis mosásnál a vizhordást 40 krba számítva, tehát egy hónapban mosás mellett kiadnak 2 frtot, ez egy évben 24 frt, ha csak a felét adnók is ki már ez is 12 frt.

Azon gazdasszonyok ellenben, kik nem laknak a város főutczájában sokkal rosszabbul állanak a vízhordás dolgában, ezek p. a rózsautczában egy kupa víznek a házhoz hordásáért 2 krt is fizetnek, tehát egy köbméter azaz 1000 liter vizért 2 frt 80 krt sokszor fizetnének még többet is csak hozzá jutnának!

Most nézzük a mindennapi vizszükségletet, a cselédek hordják a kutak vagy az utczáról, mennyi időbe kerül ez, mig az emeletre jut, a cseléd a drága időt elfecsérli, fél óra is elmulik mig egy vagy jó esetben két kupa vizet hoz, mennyi bosszúságot okoz, midőn egyéb szorgos házi teendő van, s a munka nem megy előbbre! hagyján a cseléd nem is akar vizhordásra szegődni!

Önök hölgyeim tudják tapasztalásból, hogy a háztartásban mennyire szükséges a bő viz, önök tudják a kristályosan tiszta és egészséges viznek értékét megbecsülni, tudják, hogy nemcsak ivás- és főzésre kell a tiszta viz, hanem minden más egyébre a háztartásban csak a tiszta viz való! Önök tudják már velök született természetes ösztönüknél fogva is, hogy az edénymosogatás és öblitésre, ruhamosás, szoba súrolásra szóval mindenre csak tiszta víz kell, mert az iszapos, sárga viztől az edény, ruha, szoba tiszta nem lehet! Önök jól tudják számos keserű tapasztalásból, hogyha beteg van a házban, annak ápolására csakis kristálytiszta viz szükséges, az iszapos, tisztátalan tóviztől a betegség súlyosabbá válhat! Önök jól tudják, hogy a beteg embernek inkább árt meg valami, mint az egészségesnek, tehát a betegápolásnál mindig a legnagyobb tisztaságot kell fenntartani! Önök Hölgyeim kényesek fehérnemüik kifogástalan tisztaságára, s hogy ez ne csak hófehérségben tündököljön, hanem egyuttal a tisztaságtól illatozzék is! Egy szóval önök mindenben nagyon kényesek a tisztaságra, önöknek ez a legnagyobb büszkeségük, de valljuk be hivatásuk is!

A mult »Heti Lap«-ban megjelent egy értekezés, mely valószinüleg elkerülte figyelmüket, abban ki van mutatva a lehetőség a várost naponta 300 köbméter vizzel ellátni, azaz minden lakosra a legnagyobb szárazságban 50 liter, és csak egyféle viz folyna, mely egészséges voltánál fogva minden czélra alkalmas. Önök tudni fogják tapasztalásból, mennyi zavart fog a kettős vezeték okozni, a cseléd ostobasága vagy lustasága miatt hányszor kerül a házba ivóviz helyett szűretlen tóviz!

A városi képviselő testület fél a sok költségtől s ezért két vezetéket akar rendezni, kétszeres kiadást csinál és takarékoskodni akar!

A fösvény duplán költ!

Egy jó és elegendő vizet szolgáltató vizvezeték nem sokkal fog többe kerülni, mint a kettős vizvezeték, költségének kamatja és lassú törlesztése lehetséges, s ekkor egy 10 tagból álló családnak mosása nem fog 24 illetőleg 12 frtba kerülni, mert 10 frtért egész éven át minden más egyéb czélra fog bőven lenni viz, melyért az emeletről sem kell lemenni. Ez ellen a férfiak még azon ellenvetést is fogják tenni, hogy a viznek a házba történő felvezetése külön költségbe kerül, igazuk van, ez külön költségbe kerül, csakhogy ez is egyszeri kiadással elkészül, és azután eltart sok ideig. A házi vezeték költségének lassú törlesztése és a javitásokra való kiadás a vizet már nem nagyon fogja drágitani.

Ilyen vizvezetéknek előnyei óriásiak, lesz minden konyhában csapon viz, mely ivás, főzés és használatra is tökéletes, a gazdasszony nem függ a rosz és lusta cselédtől! Az orvosoktól továbbá megtudhatják, hogy az egészséges tiszta viz bő használatából megkevesbedik a betegség és halálozás, s önök nemcsak sok munka, fáradtság, éjjelezéstől és testi fájdalmaktól, könyhullajtástól menekülnek meg, hanem az egészség és élet megtartásán kivül még pénzben is megtakarítást érnek el; mert drága a gyógyszer, drága az orvos! Oh a jó viznek az előnye még több! Önök tudják, hogy azok a férfiak nem isznak vizet, mert az most rosz az egészségre, inkább a korcsmába járnak borra, sörre, ha lesz a házban csapon kitünő viz, lassacskán le lehet szoktatni a korcsmázástól. Ezekből látni való, hogy a jó viz még sok irányban bír befolyással.

Önök Hölgyeim, ha ezen sorokat elolvassák, gondolkodni fognak, s bizonyára rájönnek, hogy háztartásukban a jó viz nemcsak a vázolt sok előnynyel, de szép megtakarítással is fog járni. Ezután gondolkodni fognak, miképen lehetne ezt elérni? Ez nem lesz valami nagyon nehéz. Önöknek a természet adott olyan hatalmas fegyvereket, melyekkel a férfiakon még mindig diadalmaskodtak, csak jól és következetesen, s kitartóan kell alkalmazni. A szép szemek, a kedves arcz, a behizelgő beszéd, a kecses mozdulatok és az izletes konyhán kivül, melyek csábjainak kevés férfi tud ellentállani, van még szükségben más fegyver is, nem mondom meg, nem hiszem, hogy arra kerüljön a sor, hiszem, hogy az önök prakticus esze és finom tapintata lovagias szellemű férjeiknél és a város atyáinál czélt fog érni.

Meg vagyok győződve, hogy önök a mindennapi élet nehéz teendői közt sok tapasztalatot szerzett hölgyek, az ős magyar anyáknak késő unokái, ha csak egy csep vér folyik is az önök ereiben a régi praktikus magyar gazdasszonyok véréből, ha azoktól csak egy parányi önállóságot örököltek is a házvezetésben, akkor nem fogják magukat félrevezettetni, nem engednek a rábeszélésnek és sofizmáknak, hanem oda fognak ellentállhatlan fegyvereikkel törni, hogy Selmeczbányán a családanyák boldogulására csak egyféle vizvezeték készüljön, és ez minden házba, hova lehetséges, be is vezettessék.

Ezt követeli önöktől, magyar nőktől, az ősöktől való leszármazás, a természet örök törvénye!

. . . y.

Selmeczbánya kivilágitása.

Ne örüljön olyan hamar igen tisztelt olvasó, hogy városunk este és éjjel ki legyen világitva; onnan még távol vagyunk.

Nem is a jelenlegi világitásnak akarok én elösmerést szerezni, midőn becses türelmüket egy kissé igénybe veszem, hanem azon utat akarom csak megjelölni, a melyen haladva legbiztosabban elérjük Selmeczbánya rationalis kivilágitását.

Hiszen mi sem vet nagyobb fényt egy városnak, már külső megjelenésére, mint annak világitása. De nemcsak a város külsejére vet fényt annak kivilágitása, hanem belső szervezetére is. Legalább egy idegenre, a ki este ismeri meg kies városunkat, azt a benyomást teszi, hogy itt inkább törődnek bármivel, mint az emberek élet biztonságával.

De nemcsak az idegen ütközik meg némely utcza egyptomi sötétségén, hanem azt hiszem önök is igen tisztelt olvasók, nem egyszer jutnak ama kellemes helyzetbe, hogy inkább négykézláb csúszva mint járva, érkeznek haza, s még örüljön az, a ki ép lábbal vagy kézzel dicsőitheti a városatyáknak a világitás fejlesztése érdekében kifejtett buzgóságát.

A legnagyobb elismeréssel tartozunk Krausz Kálmán szeretett főkapitányunknak, ki erélyes fellépésével oda hatott, hogy legalább az a nehány lámpa, ha már más nincs, akkor és addig álljon a polgárok rendelkezésére, mig arra szükség van. Ez nagy lépés előre városunk vilagitásának történetében.

De hát mily módon segitsünk mi a jelenlegi tarthatatlan állapoton? Csak a fényerő nagyobbitása az egyedüli észszerű megoldás. Mondhatná valaki, hogy inkább szaporitsuk a jelenlegi lámpákat; ez nem helyes megoldás volna, mivel ezáltal kettős kiadást kellene viselnünk. Valamivel világosabb lenne a város, de az anyagi kár, mely e mellett a várost sujtana nem lenne helyes arányban a nyujtott haszonnal.

Más uton kell tehát a kérdés megoldását keresni, s ez a „nem világitó“ gázzal való világitás.

Nem mindenki vegyész vagy technikus hogy ezen látszólagos ellentmondást megértse, s ezért megbocsájtanak, ha nehány rövid szóval megmagyarázom laikus olvasóimnak a „nem világitó“ gázzal való világitás titkait.

Midőn valamely anyag lánggal elég, akkor, legyen az szilárd mint a gyertya, vagy cseppel folyós mint az olaj s pertroleum, először gázzá kell változnia; s ezen gáz az mely lánggal ég. De a spiritusláng is láng, meg a petroleum lángja is láng; a különbség közöttük csak az, hogy mig az egyik, a petroleum, tartalmaz olyan anyagokat, melyek a gázból kiválva, a magas hőfok következtében izzásba jönnek s igy világitanak, addig a borszesz lángból ily anyagok ki nem válnak s ezért az nem is világit. A mi világitó gázunk is tartalmaz sok szén részecskét, a melyeknek izzása adja neki a fényt, de csak akkor, ha az elégés nem tökéletes. T. i. az égéshez (kevés kivétellel) levegő kell. Ha a levegő kevés, vagy csak felületesen érintkezik a lánggal, ekkor a gáznak csak egy része ég el, de ha a gázlángot levegővel jól keverem, mint pl. a Bunsen-lámpában, ekkor egy kék lángot nyerek, mely igen nagy hőfokú, de nem világit. Ez egy nem világitó gáz. Ezen alapszik az Auer-féle izzófény, a mely ugyanis abból áll, hogy ilyen szintelen gázlángba egyes ritkán előforduló földes fémek oxidját függesztve azok vakitó fénnyel fognak izzani és világitani.

Egy másik módja a nem világitó gázzal való vi-

---

mivelési mód miatt. 1639. évi szeptember 24-én még erős földrengés is járult az úgy sem örvendeztető állapotokhoz, mely földrengés sok épületet elpusztitott.

Nagyon részletesen kellene fejtegetnünk az egyes eseményeket, a pénzzavarokat, az egyenetlenségeket mik mind közreműködtek Felső-biebertárna pusztulásán. A részesek és tisztek minden erőlködése hasonlatos volt a vizbefulónak szalmaszálba való kapaszkodásához. Semmi kilátás sem volt az állapotok javulásához, a tisztek mégis annyira biztak a bánya szerencsés jövőjében, hogy habozás nélkül kötötték le családjaik összes vagyonát, ha ez által kölcsönhöz juthattak. De az mind hiábavaló volt. A bukás elkerülhetlenül beállott s a Brenner szövetkezet 70 évi fennállás után felbomlott, részint tisztjeinek értelmetlensége és gondatlansága, részint a tagok egyenetlenkedései és rosz gazdálkodása s a kincstár pártfogásának hiánya miatt. A társulat felbomlásával a kincstár vette át a Gienger család részeit s igy a főnökséget is; de nem volt benne sok köszönet. A vízhúzás most is majdnem leküzdhetlen akadályokkal járt, munkaerőt nagyon bajosan lehetett hozzá kapni. 1640. június 20-án felterjesztés ment Eszterházy Miklós nádorhoz, hogy a szomszédos megyékből minden portától 1—2 embert rendeljen ki a szivattyúzáshoz. A nádor engedett e kérelemnek, s 1640. június 30-án felszólitotta Gömör, Zólyom, Liptó, Thurocz és Árva megyéket, hogy egymást felváltva, mindegyik 100—100 embert küldjön Selmeczre vizet húzni. E felszólításnak első Zólyommegye tett eleget, értesitvén az administratort 1640. július 5-én, hogy 100 embert küldött egy felügyelő vezetése alatt s kéri, hogy ez emberek bére utalványoztassék, s ők egy hétnél tovább ne tartassanak ott. Július 9-én pedig Thuróczból jött az értesités, hogy egy csapat munkás Selmecz-felé elindult. S igy ment az több helyről. A munkások minden oldalról egyszerre özönlöttek Selmeczre, úgy, hogy valamennyit nem lehetett foglalkoztatni. A kik munkát nem, bért sem kaptak, s ezek haza széledvén, elhiresztelték, hogy nem is kell Selmeczen annyi ember. Ennek következménye azután az volt, hogy a következő hetekben nem volt a vizhúzásra munkaerő. A kiket foghattak, 6—8 munkaszakon át kényszerittettek folyton dolgozni, úgy, hogy végleg kimerültek, s a ki azután kiszabadulhatott a bányából, hat ökörrel sem hozhatták volna többé oda vissza.

Ez idöben a török is kezdte szoritani a bányavárosokat. Siglisberg (Hegybánya) 1640. június 21-én kénytelen volt meghódolni a töröknek, s október 1-én ezek Bakabányát perzselték fel.

A bányamivelés a kincstár igazgatósága alatt sem folyt jobban. A pénzhiány napirenden volt, s igy a bérfizetési rendetlenségek is. Sokszor a kohóban nem volt szén, hogy az érczeket olvaszthatták volna. A kölcsönök ujra gyakrabban igénybe vett segédeszközökké lettek, s nem egy izben nagyon kellemetlenekké váltak. Igy 1642. január 18-án Palásty Pál, hontmegyei alispán értesitette a selmeczi kamarai főtiszteket, hogy a nyitrai püspök adott kölcsönének megfizetését rajtok ekzekválni akarja.

1632. február 20-án Wenger Mihály, selmeczi pénztárnok hivatalától felfüggesztetett, oly utasitással, hogy hátralékos három évi számadásait minél előbb adja be. A felfüggesztés igy indokoltatik: »weil er umb seiner üblen tractaments willen weder Credit noch Autorität bei dem Amt hat, noch demselben mit ichtetwas, wen ers auch aufbringen wüste, nit beispringen würde«. (Folyt. köv.)

lágitásnak, mely egyuttal a lególcsóbb világitás is, a vizgázzal való világitás. Ha mi túlhevitett vizgőzt izzó szénnel érintkezésbe hozunk, akkor keletkezik a vizgáz. Ez egy szintelen és szagtalan gáz, mely nem világit, de hőfoka oly nagy, hogy abban nemcsak az Auer-féle háló izzik fokozott mérvben, hanem vastagabb fémoxid rudacskák, az ugynevezett magnesia fésük is oly izzásba jönnek, hogy szemmel bele sem lehet nézni. A magnezia fésük előnye, hogy darabja 8 kr és hogy nem törékeny, mint az Auer háló. Tehát ez a legolcsóbb és legszebb fényforrás. E helyen vagyok bátor megjegyezni, hogyha időm engedi ezen tárgyról részletesen fogok még referálni, feltéve, hogy az igen tisztelt közönséget az ilyen tudományos leirás érdekeli.

Tehát a vizgázt ajánlanám, ha még nem volna világitógázgyárunk. Az igaz, hogy a légszeszfogyasztás oly nagy mérvben szaporodik, hogy egy két év mulva esetleg már jövő télre, nem leszünk képesek annyit termelni, mint a mennyit fogyasztunk. Mert a gáztartó kicsiny, nem lehet sok gázt rezerválni; a hütő kicsiny, s szintúgy a tisztitó medenczék is, és igy nem lehet rohamosan gázt fejleszteni.

Minden a gázgyár lerombolását és ujbóli felepitését vonná maga után. Már pedig nem képzelek oly szakembert, a ki ismét a régi rendszer folytatását ajánlaná. Mert ha már egyszer épiteni kell, épitsünk vizgáz fejlesztő kemenczét, az olcsóbba jön, mint a fent emlitett átalakitások, s e mellett a légszeszgyárnak nagyobb haszna lenne, de a közönségnek is olyan olcsón jutna a gáz, hogy fütésre is alkalmazhatná. De ez a jövő kérdése. Nekünk azonban nem szabad stagnálnunk, mert az visszafejlődést jelent, hanem addig is, a jelenleginél jobb Auer-féle világitást kell behoznunk. Ez a jelen világitása, a vizgázé a jövő. Történt ugyan már itt is kisérlet az Auer-féle lámpákkal, s bár ezen kisérlet is beigazolta, hogy ezen világitás, szebb és jobb, mint a pillangó lánggal való világitás és bár a legtöbb nagyobb városok mint: Budapest Bécs, Berlin, Pozsony, stb. kisérletei mind beváltak, eddig azokat még sem alkalmazzuk itt általánosságban, pedig az Auer világitás szebb, jobb és olcsóbb mint a jelenlegi. De ezt mutatja következő számitás is.

Egy pillangó láng óránként átlag 140 liter gázt fogyaszt, és ezen fogyasztás mellett maximum 14 gyertya fényt ad átlagban. Ha a gáz árát, a mint azt a város kapja 9·7 kr-nak veszem pro m³ akkor egy óra 1·38 kr-ba kerül, s egy gyertyafény egy óráig müködve 0·09 kr-ba kerül.

Egy Auer lámpa fogyaszt 70—80 liter gázt:

80 liter gáz ára 0·77 kr. 1 háló ára 1 frt. 300 órára: mig egy órára 0·33 kr. jut, s igy egy órai égés összköltsége 1·1 kr. s e mellett 80—120 gyertya fényt nyerünk, tehát egy gyertya fény ára ha 100 gyertya erőt veszek fel, 0·01 kr-ba jön.

A viszonyok a valóságban azonban sokkal előnyösebbek, mivel egy háló 700—800 órát kitart, bár némelyik 100 órát sem bir ki.

A hálók tartóssága nem annyira az idő viszontagságaitól függ, mint inkább a bánásmódtól, a melyet a meggyujtásnál alkalmazunk.

De ha az Auer-féle világitás épen annyiba jönne is, mint a jelenlegi, még akkor is feltétlenül pártjára állok, mert a fényerő 5—6-szor akkora

Ne engedjük, hogy az a mit az elmélet számszerint megállapit és a gyakorlat is fényesen beigazolt, csak könyvekben maradjon, hanem értékesitsük azt, a mi hasznos és selejtezzük ki, a mi meg nem felel.

ifj. Huberth Andor v. mérnök.

Ujdonságok.

— **Személyi hirek.** Hültl József bányaigazgató s miniszteri tanácsos tegnap Budapestre utazott, hogy az ünnepeket ott családja körében eltöltse. — Farbaky István orsz. gyül. képviselőnk városunkba érkezett.

— **Hymen.** Papp István zsarnóczai kir. erdőhivatali gyakornok karácsony másod napján, jövő szombaton, köt házasságot Krausz Lujza kisasszonnyal, Krausz V. Gy. bájos leányával.

— **József főherczeg köszönő leirata.** Selmecz-Bélabánya szab. kir. bányavárosok tisztelt közönségének. Élénk örömmel és hálával vettem üdvözlő iratukat, melylyel engemet szeretett leányom Mária Dorotheának eljegyzése alkalmából megtisztelni sziveskedtek; mert ebben egy ujabb megható tanujelét becsülöm azon állandó, örömet fokozó, búbánatot enyhitő jóakaratnak, mely mindig velem és családommal érez, velünk bánkódott és most velünk örül is. — Midőn kérném az egek Urát, hogy valósitsa meg áldásával azon hő kivánatokat, melyek a leányom boldogságáért oly meleg, ékes szózatukban találtak megnyilatkozást: engedjék meg, hogy nagyrabecsült figyelmükért legbensőbb őszinte hálaérzetemet kifejezzem. Kelt Wörishofen 1896. decz. hó 13. József fh.

— **Kinevezés.** A selmeczbányai irgalmas növérek intézetében ez idén felállitott és kormányhatóságilag jóváhagyott polgári leányiskolához igazgatónak Őkrössi Dionisia főnökné lett felsőbb helyről kinevezve.

— **Uj aljárásbiró.** Örömmel hozzuk a hirt, hogy a selmeczi kir. járásbirósághoz Ertl Gyula, Ertl János derék rendőrbiztosunk fia lett mint aljárásbiró Nagy-Bitséről áthelyezve.

— **A selmeczbányai polgári kör** jövő évi január havában zenével és előadással egybekötött estélyt fog rendezni. Az előkészületek erre nézve javában folynak s az estély, melynél természetesen a táncz sem marad el, fölöttébb sikerültnek igérkezik.

— **A lyceumi hangversenyt** február második szombatjára tervezik. E hangverseny iránt annál is inkább érdeklődik a közönség, mert ez Selmeczbányán a maga nemében páratlan lesz, a mennyiben az énekkar 14 éneket ad elő; ez együttvéve érdekes zenei tanulmányt nyújt, mert a különböző nemzetek — finn, svéd, dán, skót, orosz, német, franczia, olasz, sváb, magyar (régibb és ujabb) dalokból fog állani. Reméljük, hogy ezt a tanulságos és nagy feladatot az énekkar a nála már megszokott precizitással oldja meg. Megemlitjük még, hogy e hangversenyen az ifjúság a lyceum által ujonnan beszerzett Erbahr-féle 1000 frtos zongorát használja.

— **Iparhatósági megbizottak** e hó 28-án fognak megválasztatni a rendőrkapitányi hivatal helyiségében.

— **Közgyülés.** Törv. hat. bizottságunk deczember hó 28-án rendkivüli közgyülést tart.

— **A vízvezetékre** vonatkozólag számos oldalról fejezték ki azon óhajt, hogy oly vízvezeték létesittessék, mely a házakba is legyen bevezethető; lakosságunk inkább hajlandó akkor nagyobbb vízadót fizetni. Ha hozzá tesszük azt, hogy csak 6000 lélek után, minden lélekre évenként átlag csak 2 frtnyi vizadót veszünk fel, mi egy évben 12000 frtot tenne ki és úgy a város ezen évi vizadóból egy igen tekintélyes tőke összeget lenne képes e czélra felvenni és törleszteni: akkor valóban mi is határozottan jobbnak. minden tekintetben üdvösebbnek találnók, ha — mindjárt nagyobb költséggel is — a házakba bevezethető, egy vezetékű vizvezeték létesittetnék.

— **Rendőri hirek.** Baleset. Czerva Vilmos kincstári zúzdáknál alkalmazott munkás, a Szent Antal felé vezető út melletti bányavasut lefelé haladó vonata által mult pénteken, a patak felett épült vasuti hidon elüttetett és fején súlyosabb sérülést szenvedett. Ő volt ugyanis megbizva a vasuti korlátok kezelésével és hihetőleg nem volt teljesen beszámitható józan állapotban, mert a jelző sipolást sem hallotta meg s igy a vonat elindulása után ment át a hidon, hogy a korlátokat bezárja. E közben történt a baleset. A sérült a bányakórházba szállittatott s hihetőleg felépül. Eddig a hir. Mi nem hallgathatjuk el, hogy a szerencsétlen Czerva Vilmos előkelő családból származik s többféle körülmények voltak okai annak, hogy közönséges munkássá sülyedt. Édes atyja egykor vagyonos kereskedő volt s tekintélyes összegekkel járult sok-sok éven keresztül a város terheihez. Maga a sérült több éven át önálló kereskedéssel és jó forgalmu dohánytözsdével bírt és mint ilyen szintén fizette a községi terheket. De egyik édes bátyja, ki az itteni kórházban halt meg, 3000 frtot is hagyományozott a városi kórháznak. Mindezekből azt akarjuk kihozni, hogy a különben is, tudomásunk szerint, jó irással biró szerencsétlen embert a városházi irodában mint dijnokot lehetett volna alkalmazni, hol alkalmazva volt egy nem régen elhalt ehhez némileg hasonló dijnok is. Ha felgyógyul, adjon a város neki az irodában munkát és ez által türhetőbb ekzisztencziát. A baleset hire gyorsan elterjedt városunkban még pedig oly verzióban, hogy a sérült meghalt. Innen eredt azután, hogy laptársunk a »Selmeczbányai Hiradó« Czerva Vilmos halálhirét is hozta. — Megfult gyermek. E hó 17-én Bélabányán Müller János 8 éves Katalin lánykája fött borsót evett s mellette guggolt 9 hónapos csecsemő testvérkéje Géza. A csecsemő valahogy a borsóba nyult s abból keveset szájába téve lenyelni akarta, de nem birta s rövid ideig tartó fuldoklás után megfult. A lesujtott szülők az esetet a rendőrségnél bejelentették. — Lopások. A mult heti kirakó vásárkor több zsebtolvajlás követtetett el. Rendőrségünk tetten is ért egy asszonyt, kit nyomban el is fogtak. Ez asszonynál, kiről kiderült, hogy Nyitrára való és professzionatus zsebtolvajnő, 17 frtnyi készpénzt találtak. A vizsgálatot ellene Liha Antal kir. járásbiró erélyesen vezeti. Eddig több mint tiz károsult — csupa nő — jelentkezett. Hihető, hogy a jó madárnak több czinkostársa is volt. — Ugyancsak a vásárkor ellopták egyik házaló gyolcsos kereskedő lószerszámát. Rendőrségünk a tettes nyomában van. — Kéményt-tűz volt mult pénteken a Kalich (Kőrös) féle házban, melyet azonban — mielőtt még kárt okozhatot volna — nyomban elfojtottak. A tűz keletkezésének okául a kéményalj és fedél közti résznek hiányossága állapittatott meg. — Halálos végű szúrás. Kozák dohánygyár-utczai pálinka méréséből még a mult csütörtökön este egy pálinkával telt palaczk eltörése miatt, Kozák pálinkamérő és Sebián András, Geiger Markus fűszerkereskedő kocsisa, Bucsek József napszámost kidobták. Midőn pedig ez visszatért. ujból kitették a garázdálkodó ember szűrét. De már ekkor Bucsek annyira felbőszült, hogy éles bicsakját kirántva, Sebiánra támadt és azt tarkóján kétszer megszúrta és ezenfelül arczán mély sebet vágott. A súlyosan megsebesitett Sebiánt a városi kórházba szállitották, hol mult hétfőn reggel sebeiben meghalt s tegnap temették el. Bucsek, ki már hason büntény miatt 7 havi börtönbüntetést állott ki, le lett tartóztatva, Sebián hulláján pedig a halál okának biztos megállapitása miatt a törvényszéki bonczolás megejtetett. A még csütörtökön történt súlyos testi sértést a rendőrkapitányságnál csak mult vasárnap jelentették be, nyilván azért, hogy ha lehet az esetet egészen elhallgattassák. Ezt azonban a sebesültnek mind súlyosabbá vált állapota megakadályozta. Hogy az eset bejelentését ki mulasztotta el és kit terhel e miatt büntethető mulasztás, azt a vizsgálat lesz hivatva kideriteni. — Házszámtáblácskákat rendőrségünk a szorosan vett belváros minden egyes házára már felszegeztette. Ha a szétszórtan fekvő házak tulajdonosai e táblácskáknak házukra leendő felszegezését szintén kivánnák, forduljanak ez óhajukkal a rendőrkapitányi hivatalhoz. Részünkről nagyon ajánlanók, ha ezen házak tulajdonosai is ez utcza és házszám megjelölési táblácskákat házaikra felszegeztetnék. Megjegyezzük, hogy e szétszórt házak mindegyike bizonyos utczarészbe van beosztva. — Uj rendőr. Schmidtbauer Péter volt csendőrőrsvezető jövő évi január 1-től Selmecz-városi próbaidős rendőrré lett kinevezve.

Karácsony van! Ma ünneplik estéjét. Hány apró sziv dobban fel e gondolatnál. Hogy is ne, midőn a kis Jézuska oly sok szép csecsebecsét, czukrosságot hoz. De, valljuk be őszintén, mi is örvendünk a karácsonynak. Van valami sajátságos varázsa, kivált a karácsonyestének, mely még a fásult kedélyre is kihat. És, nem gyönyörködünk-e mi is a fényben úszó karácsonyfában?! Ismertünk agglegényeket, kiknek szobájából karácsonykor a karácsonyfa nem hiányzott sohasem. Az az örök zöld fenyő mintha vidámságot keltene a kedélyben, mintha illatos zöldjével biztatna, édes reményeket fakasztana. A karácsony kiválóan családias jellegü ünnep, mely a szeretet kötelékeit szorosabbra fűzi, s hol ború volt talán, ott deritőleg, enyhitőleg, békítőleg hat. Milly érdekes volna mindenüvé bepillanthatni, hol a karácsonyfa gyertyalángjait látjuk kimosolyogni az utczára; de nem szabad megfeledkeznünk azokról sem, kiktől a sors megtagadta a karácsony örömeit, nem szabad megfeledkeznünk a szegénységről, a nyomorról; hiszen a véghezvitt jótétemény édes öröm, mely illatos virágként fűződik a karácsonyfa diszéhez. Mi részünkről boldog ünnepeket kivánunk nyájas olvasóinknak, de minden embertársunknak is.

— **Karácsonyi ünnepélyek.** A helybeli rom. kath. szt. Erzsébet nőegyesület most vasárnapon tartotta meg a jelzett karácsonyi ünnepélyt, a társpénztári épület egyik tantermében. Wagner Józsefné, Krausz Kálmánné, Eckert Dismasné, Krausz Gézáné és Ács Józsefné úrnők már napok előtt fáradoztak a kiosztandó tárgyak beszerzésén és övék a főérdem, hogy ez ünnepély oly szépen sikerült és az egylet humanus czélja oly szépen éretett el. Vasárnap délután pont 3 órakor lett meggyújtva a gazdagon felszerelt és szépen diszitett karácsonyfa, mire csengő szóra nyilt meg a terem, melybe a kiszemelt növendékek egy irgalmas növér vezetése alatt vonultak be. A teremben elhelyezkedve, elénekeltek egy alkalmi dalt, mely után Borovszky káplán igen szép beszédet intézett hozzájuk, kiemelve a számukra rendezett ünnepély értelmét, megismertetve velök, kik adakozójuk és mivel tartoznak azoknak. Ezek után kezdődött a kiosztás, mely könyekig megható jelenet volt. A növendékek nevükön egyenkint hivattak fel, mire öt-hat hölgy nyujtotta át mindegyiknek a szánt különféle ajándékot. Ez tartott két órán át. A végén egy növendék megköszönte az összesek nevében a dús ajándékot, mire örömtől sugárzó arczczal eltávoztak. Az ünnepélyen a nőegyesület következő tagjai voltak jelen és működtek közre a kiosztásnál: Wágner Józsefné, Szitnyai Józsefné, Krausz Kálmánné, Eckert Dismasné, Krausz Gézáné, Ács Józsefné, Sobó Jenőné, Müller Mária leányával, özv. Urban Miklósné, Cziczka Sándorné, Westenné leányával, Schmidt Ferenczné, és Platzer Jenőné leánya. Ugyanezen időben kiosztottak az irgalmas növérek egy másik teremben szintén ruhákat szegény sorsú növendékeknek. — A városi alsó óvó karácsonyfa ünnepe folyó hó 20-án délután a városi vigadó termében lett megtartva. Bár az ünnepély kezdete csak fél három órára volt kitüzve, a közönség már két órakor kezdett gyülekezni

Félháromkor a terem, sőt még a karzat is, mondhatni, zsufolásig megtelt közönséggel. A terem azon része, hol a szinpad szokott állani, vörös függönynyel volt elválasztva, mely mögött a gyermekek örömének tárgya rejlett. A terem egy mellékhelyiségéből gyermekcsacsogás, zsibongás, közbe-közbe az óvónő, Jähn Vilma csillapító, bátoritó hangja hallatszott ki. Végre kitárult e mellékhelyiség ajtaja, s az óvónő vezetése alatt szép párosával kilépkedett a gyermekek serege, mind szép tisztán öltözve és utánok megenni való kis pásztorkák, szép fehér darócz ruházatukban, mögöttük négy angyalka lépegetett rózsaszin ruhában, aranyos szárnyakkal. A gyermekek szép kettős sorban megálltak a függöny előtt s kilépett egy kis emberke, Starna Géza, s ildomosan meghajtva magát, alkalmi verset szavalt. Ennek végeztével a négy pásztor lépett elő, s levetve a kis subácskákat, mintegy álomra leheveredtek. Ekkor előjöttek az angyalkák, s énekkel hirdették a kis Jézuska születését s felkeltették a pásztorokat, hogy siessenek imádására. Felugrott erre a kis főpásztor, Ábrahám János, s merészen dobbantva lábával, felriasztotta pajtásait, s elvezette őket, hova az angyal utasította. A pásztorok éneke után Eichel Sándorka (Alexandrine) üdvözölte a karácsonyfát, bátran, igazán helyes hangsúlyozással szavalván el versét. A függöny erre szétnyilt, s ott ragyogott a hatalmas karácsonyfa, tele aggatva mindenféle nyalánkságokkal. Most sorban szavaltak Opareny Mariska, Szamueli Milka, Simo Ferike, Micsovszky Gizella, mindegyik illedelmesen meghajtván magát a közönség előtt. A szavalatok után a legszegényebb óvói gyermekek között, kik jó magaviselet által kitüntek, ruhaneműeket osztattak ki. Látni kellett volna azokat az apró emberkéket, mily hálás tekintettel, könnyes szemmel néztek a jó Vilma nénire, ki sajátkezüleg osztotta ki közöttük a felebaráti szeretet adományait. Most jött azután az ünnepély koronája, a karácsonyfán levő csemegék szétosztása. Most már a kis hadat lehetetlen volt csendben tartani. Mint a méhraj, úgy zsibongták körül az óvónőt az apróságok s mindegyiknek jutott a karácsonyfáról, mely csakhamar kifosztottan állt ott. Ki az egész ünnepély figyelmes szemlélője volt, bizonyára nem fojthatta el egészen meghatottságát, de azt is el kellett ismernie, mily angyali türelemre, mily igazán anyai tapintatra van szüksége az óvónőnek, hogy ily apró gyermekekkel ily szép eredményt tud felmutatni. Növeli a fiatal óvónő, Jähn Vilma érdemét az is, hogy meglátszik, hogy a gyermekek mind szeretettel csüggnek rajta. Ily pályára valóban hivatottság kell, s őszintén kivánjuk, hogy Jähn Vilma kisasszony még sokáig vezesse a városi óvót s legyen boldog e szép, e nemes hivatása teljesitésében. — A bélabányai városi óvódában is volt karácsonyi gyermek-ünnepély, mely alkalommal a gyermekek játékszerekkel, a szegénysorsuak pedig ezen felül ruhadarabokkal is lettek megajándékozva. Az ebből és a diszkarácsonyfa felállításából felmerült költséget Oldinger Antal r. kath. plébános, e nemesszivü emberbarát viselte és még a város által a karácsonyfára felajánlott 8 frtot sem fogadta el. — A helyb. ágost. evang. iskolában is mult vasárnap d. u. volt meg a karácsonyi gyermek ünnepély. Az ünnepély fölöttébb szép lefolyást nyert és a jótékonyság itt is teljesitette és gyakorolta nemes feladatát.

— **A Bányászati és Kohászati Lapok** január 1-én 30-ik évfolyamába lép. E jeles szaklapot ugyanis 30 év előtt Budapesten alapította és szerkesztette a mult évben elhalt kitünő szaktudós, Péch Antal.

— **A kanyaró** járványos módon terjed városunkban. Már eddig is számos gyermek kapta meg e betegséget, melynek elfojtása iránt a hatóság, karöltve az orvosokkal, minden lehetőt elkövet. Figyelmeztetjük közönségünket arra, hogy azon veres czédulákat, melyeket ezen felirással: »Fertőző betegség, látogatás tilos« hatóságunk azon lakosztályokra, melyekben e járvány fellépett, illeszt, respektálja és ezáltal saját magát megóvja és ezt annál is inkább tegye, mivel különben szigorú büntetéssel sujtathatik. A szülők megnyugtatására mondhatjuk, hogy e járvány igen enyhe módon lépett föl és eddigelé még egy áldozatot sem ragadt el.

Szerkesztői üzenet. Z. Azért nem közölhetjük, mert nem tudjuk, kitől származik. Abban, hogy a szerkesztők titok-tartók szoktak lenni teljességgel belenyugodhatik.

Krause József

aranyozó és festő, a karácsonyi ünnep alkalmából a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlja szent,- disz figurákkal, metszett keretekkel, törülköző és kefetartókkal, aranyozott képkeretekkel, konzol tükrökkel dúsan felszerelt raktárát. — Üzletemben a fentebb felsorolt tárgyak szépen és olcsón renováltatnak is.

Kiváló tisztelettel
KRAUSE JÓZSEF.

Diszes karácsonyi ajándékok!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a karácsony alkalmából üzletemet dúsan felszereltem tajt és más pipákkal, szivarszopkákkal, szebbnél szebb ékszerekkel, karpereczekkel, óralánczokkal, gyönyörü kagyló és ásvány készitmények csiszolt kő és ékszerekkel melyeket mind jutányos áron árusitok.

Élő halak! Szép ásvány darabok.

Tisztelettel

Ochtendung I.

A karácsonyi ünnepekre nálam élő halakat is fog lehetni kapni, a melyekre való megrendeléseket már most is elfogadok.

Különféle nippesek!

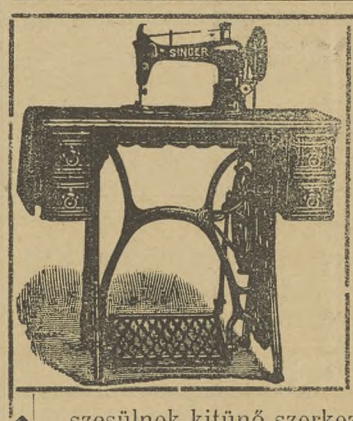

A **SINGER** varrógépek (mostanáig több, mint 13 milló adatott el) nagy kedveltségben és elterjedtségben részesülnek kitünő szerkezetük, tökéletes mechanikai kivitelük és szép, praktikus kiállitásuk miatt és minden ház, minden család részére legjobb, leghasznosabb és bizonyára szivesen látott

karácsonyi ajándékot

képeznek.

Árusitás kényelmes részletfizetésekre.

Singer Co. részvénytársaság
(Előbb Neidlinger G.)
Beszterczebánya, Alsó-utcza 19. szám.

A n. é. közönség becses tudomására vagyok bátor hozni, hogy Selmeczbányán, a főtéren fekvő Wankovits-féle ház sarokboltjában egy egészen ujonnan berendezett, a modern igényeknek teljesen megfelelő, a legkülönfélébb s legfinomabb hazai, franczia és angol legdivatosabb szövetekkel dúsan felszerelt

szabóüzletet

nyitottam.

Azon körülmény, hogy sok éven keresztül voltam a Czemmel és Manheim országszerte jó hirnévnek örvendő nagy szabóczég társtulajdonosa és üzletvezetője, elég biztositékot nyujthat a n. é. közönségnek arra nézve, hogy mindennemű igényét ugy a szövet nyujtás, mint a szabászat terén és a tartós és divatos kivitelben kielégiteni képes leendek.

Nagyrabecsült pártfogását kérve maradok
kitünő tisztelettel

Selmeczbányán 1896. szept. havában

Czemmel György
szabóüzlet-tulajdonos.

A közelgő nagy ünnepek alkalmából bátorkodom áruházamat a nagyrabecsült közönség figyelmébe ajánlani, melyben kész női kabátok, gallérok, köpenyek stb. a legdivatosabb façonban kiállitva dús választékban jutányos árak mellett kaphatók.

Ezen felül bizvást ajánlhatom kitünő tartós minőségü vászon, kanafasz, ruhakelmékből álló bőven felszerelt raktáromat.

Kész férfiöltönyök és különösen téli kabátok üzletemben nagy választékban és olcsón kaphatók, de kivánatra mérték után is gyorsan elkészittetnek.

Kérve becses látogatását maradok
kitünő tisztelettel

Selmeczbányán, 1896. decz. havában

Löwy Adolf.

H-PATKÓSAROK.

FOLYTON ÉLES!

Koronalépés lehetetlen, biztos járás által a lovat kiméli, használatban olcsóbb, mint a közönséges sarok.

VALÓDI ACZÉLBÓL!
Kapható
CSIBA ISTVÁN
vaskereskedésében.

SELMECZBÁNYAI HETILAP **KARÁCSONYI ÉS UJÉVI HIRDETŐJE**

Baker Alajos
fényképészeti műterme és ásvány árudája saját házában.

Barth Antal
hentes üzlete a takarékpénztár tulajdonát képező u. n. Flemming-féle házban. Kapható mindig frissen s tisztán készült hentesáru, zsir, szalonna, tepertyü, virsli, sertéshus stb. stb. a legkitünőbb minőségben és jutányos árak mellett.

Friebert Ferencz
a főtéren lévő szabóüzlete nagy, a legfinomabb és legdivatosabb kelmékkel felszerelt raktárral. Ezen üzletben díszmagyar ruhák, férfi- és gyermeköltönyök, katonai és más egyenruhák finom, izléses kivitelben és legujabb façonban gyorsan és jutányos áron készittetnek.

Dukasz Gyula
Deák-Ferencz utcza Mihalik-féle házban lévő üveg, porczellán és lámpa dus választéku raktárát ajánlja karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlására. Ez üzletben jutányos áron kaphatók sör és likör készletek, kristály és szines üvegből; karlsbadi porczellán, evő, kávé, tea, mokka és mozsdókészletek; asztali és függőlámpák, legjobb gyártmányú villámégőkkel; chinaezüst, vaj, sajt és czukortartók, gyümölcs és süteménytálak, gyertyatartók, asztaldiszek és evőeszközök; majolika és porczellánfigurák, vázák és nippesek: tükrök, képek minden nagyságban, aranyozott és diófakeretekkel, ablakfüggönytartók, toilette és tea-asztalok. stb. stb.

Gasparik János
a takarékpénztár épületében levő czipész-üzlete, melyben női, férfi és gyermekczipők raktáron tartva dús választékban készen kaphatók.

Gyerk testvérek
az Akademia utczában, Schosztal-féle házban lévő szabó és czipészüzletük. A t. vevő közönség a legpromptabb módon lesz itt ellátva kész és mérték után készült szabó és czipész árukkal.

Herczog M.
Főtéren lévő üzletében lehet a legszebb karácsonyi és ujévi ajándékokat olcsó áron bevásárolni. Raktáron van itt finom, divatos női kalap, karmantyu, sapka, galér, téli czipő, keztyü, kendő, gyermekruha, játékárú, férfidivat czikk, album, emlékkönyv, necessaire, finom himzett bőr szivar és pénztárcza, selyemesernyő, galanteri és norinbergi áru dus választékban. A lefolyt idény folytán a kalapok beszerzési áron kaphatók.

HASCH J.
ajánlja a t. közönségnek a régi városháziépület, oldalboltjában lévő szép nagy választékban felszerelt arany-ezüstmüves és ékszerész üzletét. Igen szép és jutányos áron karácsonyi ajándékokat vásárolhat itt a n. é. közönség. — Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Joerges A. özv. és fia
— **karácsonyra** —
dús raktárt tart a legujabb ifjusági iratok, ajándékművek, remekirók és diszművekből.
Az évad levélpapir ujdonságai raktáron vannak.
Névjegyek, emlékkönyvek stb. stb.

Krause József
templomberendezési műterme. Alapittatott 1890-ben. Templomberendezési munkák és templom s más festések kivitele vagy felujitása minden stylnemben a legegyszerübbtől a legfinomabb kiállitásig. Szentek szobrai fából a legfinomabban festve és aranyozva.

Liptay László
ajánlja a terasszon lévő nagy üveg áruházát, mely rendkivüli, dus választékban van felszerelve. Mindennemű üveg, porczellán, majolika, chinaezüst, nippes stb. árúi valóban érdemesek a megtekintésre.

MARKUS M.
czukrászüzletében kaphatók igen szép karácsonyi és ujévi ajándékok és karácsonyfa diszek a legnagyobb választékban.

Ochtendung Ignácz
a főtéren lévő boltja, melyben ásványdarabok és ásványból készült különféle emléktárgyak stb stb állanak a t. közönség rendelkezésére.

Pleva József-féle
czipész-üzlet a főtéren. Dús választékban felszerelt kész czipőraktár. Női-, férfi- és gyermekczipők mérték szerint gyorsan, jutányosan, a legdivatosabb szabásban, tartós kivitelben készittetnek.

Singer Ignácz karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlására ajánlja a terasszon lévő nagy áruházát, melyben jutányos áron kaphatók, készöltönyök, gyermekruhák, felöltökben téli kabátok, bundák, esernyők, czipők, kalapok, sapkák, kalocsnik férfidivat áruk, nyakkendők utitáskák és bőröndök stb.

STEINER BERNÁT ajánlja a karácsonyi ünnepek alkalmából a terasszon lévő, dús választékú, a legfinomabb, legdivatosabb és legtartósabb áruczikkekkel felszerelt nagy áruházát.

Tuschl Gusztáv az alsó-gyógytár mögötti czukrász üzletét a karácsonyi ünnepek közeledtével a legujabb s legszebb czukorárukkal és karácsonyfa diszekkel szerelte fel ugy, hogy ott meglepő, szép ajándékok vásárolhatók.

TRGINA ANTAL a terasszon lévő hentes üzlete, melyben tiszta, izletes hentes-készitmények, kitünő minőségű zsir, szalonna, tepertyű, sódar, mindig friss sertéshús, jó virsli stb. kapható.

A ki jó és szép tartós és elegáns karácsonyi és ujévi ajándékokat olcsó áron vásárolni akar, az siessen

WEISZ ADOLF
áruházába, a Deak-Ferencz utczában fekvő Stanga-féle házban.

Nyomatott Joerges Agost özv. és Fia könyvnyomdájában, Selmeczbányán 1896.